

Fluitenkruid

44e jaargang / oktober 2025 / nummer 4

Fluitenkruid is een kwartaaluitgave van de
afdeling Woerden van de KNNV

Inhoudsopgave

Van de redactie	2
Bestuur / werkgroepen / e-mailadressen.....	3
Voorwoord van de voorzitter.....	4
De nachtvlinderestafette: een geweldig succes	5
Een zomerbezoekje aan de Haeck vol met verrassingen	9
Thuis in het groen.....	12
Kaart van het Hoogheemraadschap Rijnland	16
Leven in de vuilboom.....	17
Nest Aziatische hoornaar geruimd (8-9-2025).....	23
Natuurverrassingen bij trektocht door Zuid-Europa.....	24
Viroinval in augustus	27
Zomervakantie 2025 in la France.	32
Allerlei.....	36
Werkgroepen	37

Nieuwe leden worden ingeschreven na ontvangst van hun contributie.
 NL76TRIO 0320 5896 84 t.n.v. KNNV-afdeling Woerden.
 Beëindiging van het lidmaatschap alleen schriftelijk vóór 1 november.
 De beëindiging gaat dan in op 1 januari van het nieuwe jaar.

Kopij voor het volgende nummer opsturen vóór 1 december 2025.
Tekst gewoon in “platte tekst” zonder opmaak en indien mogelijk met foto’s.
Data van verschijning: januari - april - juli - oktober.

Van de redactie

De zomermaanden zitten er op en we kijken al weer uit naar de herfst. Ook de herfst heeft zijn bekoringen voor natuurliefhebbers, dat zullen we zeker in de volgende Fluitenkruid lezen.

Maar dit nummer is nog van een hoog zomervakantiegehalte, soms een inspiratie voor de lezer om ook eens die gebieden te bezoeken.

Onze afdeling, met name Norbert Daemen, is een nieuw project gestart; de Nachtvlinderestafette. Kees Theunis vertelt over dit succes.

Uiteraard zal het niemand ontgaan zijn; de opmars van de Aziatische hoornaar. Dus een reden om daar aandacht aan te besteden, o.a. in het Leven in de vuilboom.

Sylvia en Carina zijn vaste bezoekers van De Haeck en waren die dag niet alleen. Toevallig waren wij er ook (Ank, Rineke, Jan en Koos). En inderdaad, met z'n zessen zie je meer.

George de Wrede geeft een terugblik van hun bezoek aan Museum De Lakenhal. Zijn verhaal was voor ons aanleiding om ook een bezoek aan dit prachtige museum te brengen. Ook zagen we een mooie oude landkaart waarop te zien is hoe vroeger de omgeving van Woerden en omgeving er uitzag.

Koos van Brakel

Artikelen voor de redactie opsturen naar koosvanbrakel@ziggo.nl

*Foto omslag: Glasvleugelpijlstaart op vlinderstruik – Stromenlaan Woerden (Koos van Brakel)
Vrij zeldzaam en dan vooral voorkomend in de duinen en de zandgronden.*

Bestuur / werkgroepen / e-mailadressen

Bestuur

Voorzitter
Secretaris
Penningmeester en ledenadministratie
Natuurhistorisch secretaris
Algemeen bestuurslid

Kees Theunis
Wietje Daams
Annelies Römer
Ank van Brakel-Hoetmer
Anja van de Weghe

Werkgroepen

Planten- en Insectenwerkgroep (PIWG)

Marijke van Damme-Jongsten
Koos van Brakel
Annelies Römer a.i.
John Mooij en Wietje Daams
Kees Theunis
Anja Knijff-Janmaat
Astrid Somers

Vogelwerkgroep (VWG)

Werkgroep Struinen

Werkgroep Landschapsbeheer

Paddenstoelenwerkgroep KNNV/IVN

Biodiversiteitsteam KNNV/IVN

E-mailadressen

Voorzitter
Secretaris
Penningmeester
Ledenadministratie
Natuurhistorisch secretaris
Webmaster
Redactie Fluitenkruid
Werkgroep Landschapsbeheer
Paddenstoelenwerkgroep KNNV/IVN
Planten- en Insectenwerkgroep
Vogelwerkgroep
Werkgroep Struinen
Biodiversiteitsteam KNNV/IVN

voorzitter@woerden.knnv.nl
secretaris@woerden.knnv.nl
penningmeester@woerden.knnv.nl
ledenadministratie@woerden.knnv.nl
n.h.secretaris@woerden.knnv.nl
webmaster@woerden.knnv.nl
koosvanbrakel@ziggo.nl
landschapsbeheer@woerden.knnv.nl
paddenstoelen@woerden.knnv.nl
koosvanbrakel@ziggo.nl
vogels@woerden.knnv.nl
struinen@woerden.knnv.nl
btwoerden@gmail.com

Websites

Webmaster Yvonne Slagter-Moen
Afdelingswebsite <https://woerden.knnv.nl/>

Redacties

Fluitenkruid: Marijke van Damme / Jan Nap / Koos van Brakel (vormgeving)
Nieuwsbrief: Ank van Brakel / Wiebe Kreton (vormgeving)

Ereleden

Gerard Stout (1914-2012) en Wiebe Kreton

Voorwoord van de voorzitter

Voorwoord

Soms denk ik: het is best bijzonder, dat je een vereniging kunt hebben die bestaat uit mensen die allemaal van hetzelfde houden — namelijk: natuur. En dan niet op een afstandje, maar echt. Met wandelschoenen aan. Of met een loep. Of met een notitieboekje waarin dan dingen staan als: “mogelijk een zeldzame korstmos” (en dat je dan ook weet wat je daar precies mee bedoelt). Bij de KNNV Woerden doen we dat dus. Samen genieten van de natuur. En het fijne is: dat schept een band. Niet zo'n band waarbij je meteen met iedereen hoeft te gaan kamperen, maar meer een soort stille verstandhouding. Als in: jij ziet die paddenstoel, ik zie 'm ook. Mooi hè?

De afgelopen tijd kwamen er nieuwe leden bij. Nieuwe mensen met liefde voor alles wat groeit, kruipt, vliegt of bloeit. Eind september hebben we een avond voor hen georganiseerd, waarin we als bestuur uitlegden wat we zoal doen. Werkgroepen, activiteiten, excursies — dat soort dingen. Dat schept verbinding en maakt het meer thuis. Maar het leukste vond ik misschien nog wel: horen hoe zij zelf de natuur beleven. Want wat blijkt? We hebben samen echt een heleboel kennis in huis. En ook: veel zin. Zin om eropuit te gaan. Zin om te leren. Zin om te delen.

Dus dat belooft wat. Voor het komende tijd, voor de natuur in Woerden, en voor ons allemaal.

*Met vriendelijke groet,
Kees Theunis*

De Nachtvlinderestafette: een geweldig succes

(Kees Theunis)

Norbert Daemen heeft de vlinderestafette naar Woerden gehaald. Het is een daverend succes. Heel veel dank daarvoor Norbert. In Amsterdam Noord (<https://www.tuinparkbuitenzorg.nl/nachtvlinderkaravaan/>) loopt dit initiatief al vier jaar en uit contacten die Norbert daar heeft, heeft hij deze aanpak kunnen overbrengen naar Woerden. Door een effectieve communicatie van Wietje Daams met een persbericht en een artikel in verschillende dagbladen hebben we veel aandacht gekregen voor deze mooie activiteit. Op 20 juli zijn we gestart.

Op een eenvoudige wijze kunnen mensen meedoen. Het principe is gemakkelijk. Je zet een nachtvlinderkist (zie foto) in je tuin. Je zet de lamp aan en gaat slapen. Sommige vlinders die 's nachts vliegen komen in de kist terecht en verschuilen zich onder de eierdozen. De volgende dag kijk je wat het heeft opgeleverd. En dat is geweldig. Het is een soort schatkist die je openmaakt en waar je de schatten van de nacht kunt bekijken. Omdat ze stil blijven zitten kun je de gevangen vlinders gemakkelijk bekijken, fotograferen en tellen en daarna weer loslaten. Een wereld gaat open. Er blijken veel meer soorten, kleuren en vormen te zijn dan je voor mogelijk houdt. Na twee of drie nachten is de volgende deelnemer aan de beurt. Die haalt de kist op en zet de kist met de lamp klaar. Op deze manier hebben al veel mensen in en om Woerden kunnen genieten van de nachtvlinders in hun eigen tuin.

Half oktober eindigt de estafette en maken we de eindstand op. We schrijven er een rapport over met de uitkomsten. Op 31 oktober presenteren Norbert Daemen en Kees Theunis de uitkomsten aan alle deelnemers van de estafette. Dat gebeurt in het NME gebouw. Daar wisselen de deelnemers verhalen uit en laten mooie foto's aan elkaar zien. In deze Fluitenkruid geven we alvast een korte tussenstand. En we hebben nog een maand te gaan!

Tussenstand

Met zo'n 30 deelnemers zijn we eind juli 2025 gestart met de estafette. Omdat de animo zo groot was, heeft Norbert na een week een extra vlinderkrat aangeschaft zodat op twee plaatsen tegelijk nachtvlinders gespot konden worden. De gevangen vlinders zijn gefotografeerd en op naam gebracht waarna de waarnemingen via Obsidentify naar waarneming.nl zijn ingevoerd.

Op 20 september hebben we in de gemeente Woerden in de periode van de Nachtvlinderestafette ongeveer 2000 waarnemingen in waarneming.nl ingevoerd. Daadwerkelijk een bijzondere prestatie. Veel vlinders komen natuurlijk vaker voor omdat ze zo talrijk aanwezig zijn. In totaal hebben we in die periode ongeveer 200 soorten nachtvlinders waargenomen. De top tien geven we hieronder weer:

Nachtvlindersoort	Aantal waarnemingen
Huismoeder	118
Zuidelijke stofuil	102
Blauwooggrasmot	70
Zwartkamdwergspanner	62
Zwarte-c-uil	61
Halmrupsvlinder / Weidehalmuiltje	51
Buxusmot	50
Putu-uil	50
Oranje wortelboorder	48
Bleke grasuil	45

Om jullie een beeld te geven hoe deze nachtvlinders er uit zien laten we hieronder voorbeelden zien die de vlinderstichting op hun site heeft staan:

Huismoeder

Zuidelijke stofuil

Zwartkamdwergspanner

Oranje wortelboorder

Halmrupsvlinder

Weidehalmuiltje

Halmrupsvlinder (op wit doek) / Weidehalmuiltje (op glasplaat).
Voor onderscheid tussen weidehalmuiltje en halmrupsvlinder is genitagliënonderzoek nodig .

Zwarte-C-uil

Bleke grasuil

Putu-uil

Blauwooggrasmot

Buxusmot

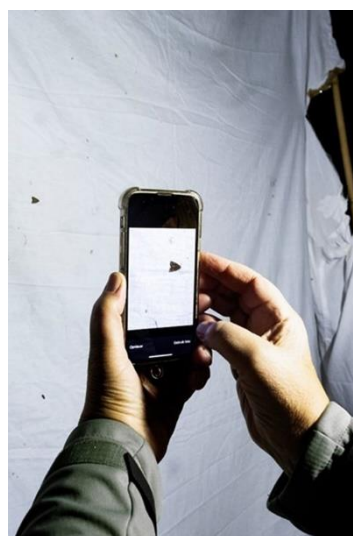
Naast vlinders die talrijk zijn en dus vaak in de vlinderval gevangen werden, hebben we ook een aantal heel bijzondere en zeldzame exemplaren aangetroffen. Volgens waarneming.nl zijn hieronder de zeldzame of zeer zeldzame soorten te zien.

Nachtvlindersoort	Aantal waarnemingen
Zeer zeldzaam	
Schemamot	2
Zeldzaam	
Basterdwederikgalmot	1
Blauwvlekkaartmot	2
Bliksemlichtmot	1
Boksbaardvlinder	1
Dubbelkelkbladroller	1
Katoendaguil	1
Klimopbladroller	2
Purpermot	1
Scherpe kuifbladroller	3
Vijgenskeletteermot	6
Vlasbek-uiltje	1

In de volgende fluitenkruid van begin 2026 komen we met nog meer resultaten. Het rapport is dan immers af en zetten we ook op onze site.

Er wordt ook regelmatig 'genachtvlindert' met lamp en laken. Dan kan je 's ochtends uitslapen.

Een zomerbezoekje aan de Haeck vol met verrassingen

(Sylvia Klerx)

Een bezoekje aan de Haeck (29/7) brengt je altijd wel weer verrassingen. En vooral als je door stom toeval andere natuurvorsers ontmoet die daar ook net op hetzelfde tijdstip een rondje willen doen. Waren we eerst met zijn tweetjes Carina en ikzelf, we zijn nu met zijn zessen. En met zijn zessen zie je altijd minstens drie keer zoveel. We kijken naar paddenstoelen, insecten, planten, mosjes en het landschap.

De Haeck vanaf de Bosweg richting Hollandsekade

Een van de deelnemers gaat op de bosweg met een drone aan de slag. Dat gaat niet zomaar, want het gebruik van de drone is aan allerlei regels gebonden. waaronder dat hij niet gebruikt mag worden in natura 2000 gebieden. Op internet vindt je uitgebreide kaarten met kleurcodes waar het gebruik verboden of beperkt is. Gelukkig ligt de Bosweg net op de grens en daar mag het wel. Als ik toestemming vraag voor het gebruik van de foto, wordt er eerst voor alle zekerheid gebeld met de Luchtverkeersleiding (LVNL) om te vragen of we ons echt aan de gestelde voorwaarden hebben gehouden. En gelukkig blijkt dat zo te zijn, dus mag de foto erbij.

Duidelijk is op de foto het landschap te zien. Veel bos, maar ook veel open plekken met laag groen en grote plassen. Er staan veel elzen en berken, maar is het nu elzenbroekbos of

Sfeervol paadje in De Haeck (Sylvia)

Melkeppe (Sylvia)

heel fijn vertakte bladeren en uit de stengels komt bij afbreken wit melksap uit. De bloemschermen trekken veel insecten aan zoals bijen, kevers en zweefvliegen. Die dieren komen af op de makkelijk bereikbare nectar en stuifmeel in de bloemen.

berkenbroekbos? Elzenbroekbos komt voor op natte laagveengebieden en berkenbroekbos in hoogveengebieden. Alhoewel het bos op sommige plaatsen verdroogt is, neigt het volgens mij toch naar elzenbroekbos. Die naamgeving is belangrijk om paddenstoelen te kunnen invoeren bij waarneming.nl. De **Melkeppe** bloeit met grote schermen, deze plant heeft

Aangetaste parelamaniet (Rineke)

Parelamaniet (Sylvia)

Gele berkenrussula (Ank)

Veenmosvuurzwammetje (Koos)

En er zijn al veel paddenstoelen. Ik vind mooie gele Russula's in kleine groepjes bij elkaar. En heel veel melkzwammen. Ook de Parelamaniet en de Roodbruine slanke amaniet is al te vinden. Vaak worden de paddenstoelen al in een vroeg stadium aangetast door een **zwameter**. De aangetaste **Parelamaniet** is mooi in al zijn lelijkheid, maar je herkent duidelijk nog de amaniet onder de schimmeldraden.

En dan vinden we op een blad twee wantsen die aan het paren zijn. Ze zitten daarbij met hun achterlijven aan elkaar vast, want in het puntje van hun achterlijf zitten de geslachtsorganen bij insecten. Ze verschillen van grootte en van kleur. Dat bevreemdt mij, want seksuele dimorfie bij wantsen is mij niet bekend. Bij sommige andere insecten zijn de vrouwtjes groter dan de mannetjes zoals bij enkele kevers of ze hebben een iets andere bouw zoals bij zweefvliegen. De vrouwtjes moeten eieren leggen en daarvoor is een groter lijf nuttig. Maar is dat bij wantsen ook zo? Ik heb dat nooit eerder gezien.

Gewone kielwantsen (Koos)

Grijze runderdaas (Rineke)

Op een bankje loopt op een door de zon uitgebeten stuk hout een grote daas rond. Met zijn voorste twee poten zwaait hij heen en weer. Pootjes uit elkaar en weer naar elkaar toe en weer uit elkaar; het is een vreemd gezicht. Een grasspriet tegen zijn kop doet hem niet stoppen met deze beweging, maar hij draait zich om en loopt de andere richting uit. In

wegvliegen heeft hij schijnbaar geen zin. We staan hem een tijdje te bekijken en te fotograferen.

Sylvia op de knieën voor een paddenstoel (Koos)

De fotografen waren:

Sylvia Klerx, Rineke Gerrits, Ank en Koos van Brakel, Jan Gerrits (dronefoto).

Thuis in het groen

(George de Wrede)

Museum De Lakenhal toonde, in de bijna gelijknamige tentoonstelling, van 12 april t/m 24 augustus 2025, kunst waarin de liefde voor de natuur centraal staat. Waar u dan aan moet denken? De nadruk lag op het oeuvre van de Leidse kunstschilder Floris Verster (1861-1927) waarin zijn werk werd gecombineerd met hedendaagse kunst.

Inleiding

Kunstenaars als Annelies Dijkman, Esther Hoogendijk en Seet van Hout laten zich inspireren door Verster en gaan de dialoog met zijn werk aan. Dat begint al als u het gebouw betreedt. Op het voorplein van het museum heeft Annelies Dijkman een pop-up tuin geïnstalleerd om bezoekers met geur, kleur en structuren alvast te enthousiasmeren.

Eenmaal binnen word je als kijker ondergedompeld in een veelheid aan kunstuitingen die met elkaar gemeen hebben dat ze de natuur verbeelden. Er klinken vogelgeluiden, er staat een kas, er zijn botanische tekeningen en er zijn objecten, sculpturen, schilderijen, installaties, e.d. De sculpturen van Esther Hoogendijk zijn in feite levende kunstwerken, ontstaan uit materialen als zaden, kiemen, grassen, gips en papier. De zaden in haar werk worden door zon, water en aanraking letterlijk tot leven gewekt.

Als kunst- en natuurliefhebber ben je, tijdens het bezoek, net een eenkoppige jury die z'n favoriete kunstuitingen gaat kiezen. Het leek mij leuk om u, als lezer van Fluitenkruid, deelgenoot te maken van mijn keuze(n) en daarover wat te vertellen. Niet plechtig en deftig met uitputtende beschouwingen maar meer vanuit de losse pols en met een onbevangen blik.

Maar is dat dan niet sneu voor die andere kunstenaars, hoor ik u denken? Welnee, niet iedereen heeft immers dezelfde smaak en een andere jury maakt vermoedelijk andere keuzen. Hieronder vertel ik u graag welke kunstenaars in mijn ogen de mooiste 'match' hebben daar in het museum.

De kunstenaar

Op het breukvlak van de 19de en 20ste eeuw begint Floris, als natuurliefhebber en kunstenaar te experimenteren met bloemstillevens. Hij wordt gezien als de grote vernieuwer van het bloemstilleven. Hij maakt de weg vrij voor de moderne kunst. Als eerste Nederlandse kunstenaar kiest Floris voor de alledaagse natuur om hem heen.

De liefde voor natuur en kunst erft Floris Verster van zijn vader. Hij is namelijk administrateur bij het Rijksmuseum voor Natuurlijke Historie (nu Naturalis) en penningmeester bij kunstenaarsvereniging Ars Aemula Naturae. Als kind brengt Floris uren door in het museum met het nauwkeurig natekenen van opgezette vogels en andere dieren.

Op twaalfjarige leeftijd leert hij de fijne kneepjes van het tekenen van veeschilder G.J. Bos en later brengt George Hendrik Breitner hem op het spoor van het impressionisme. De fascinatie voor het impressionisme zal blijven, ook al heeft hij academische scholing gekregen op de Haagse Kunstacademie.

In 1892 betreft de schilder met zijn echtgenote Jenny Kamerlingh Onnes het landgoed Groenoord nabij Leiden. Hier leiden zij een nogal teruggetrokken bestaan en de gigantische parktuin met waterpartijen is voor hem een onuitputtelijke bron van inspiratie. Als het succes later afneemt blijft zijn werk geliefd bij kopers.

Het schilderij

Rond 1888 breekt hij door met een reusachtig schilderij (zie links) getiteld 'Bloemen en bladeren' waarbij hij op bijna abstracte wijze veldbloemen en 'onkruid' verbeeldt. Zijn werk choqueert maar er volgen wereldwijde exposities met zijn werk. Wat valt er te zien?

Verlepte zuringbladeren, een beetje aangevreten, in een glazen vaas. Een bloesem van een tak met 'sneeuwballen' vangt wat licht. Daaromheen ontvouwt zich het boeket, als je het zo mag noemen, opgebouwd uit groene, gele, bruine bladeren en stelen. 'Wonderen van gloed en schemerglans', schreef de dichter Albert Verwey erover, 'maar ook vale gewaringen van ondergang'.

Zijn post-impressionistische schilderstijl vormt een duidelijke

overgang naar het latere expressionisme. Wat mij in deze schildering enorm aanspreekt is de schoonheid van het verval. Kijk maar eens hoe de bladeren

bruin en vervormd het natuurlijk proces van bloei en teloorgang laten zien. Je kunt de geur van verrotting bijna ruiken.

De kunstenaars

Seet van Hout (1957 - heden) is erg veelzijdig en valt hierdoor slecht in een hokje te plaatsen. Behalve met tekenen en schilderen houdt zij zich bezig met textiel, glas, keramiek, collage, etsen, installaties, e.d. Schoonheid, grillige vormen, bloei en verval van bloemen in haar eigen tuin vormen in deze tentoonstelling het uitgangspunt van haar werk.

Anders dan bij Floris zijn haar monumentale tekeningen en schilderijen niet ontstaan met kwast en penseel maar onder andere door het gieten van verf op de ondergrond en het perforeren van papier. In de museumzaal hangt dit werk vrij en kun je het opgehangen werk aan beide kanten bekijken.

Ze heeft een fascinatie voor de natuurlijke processen die op het schildersdoek verschijnen. Creëren met gecontroleerd toeval. Anders gezegd: ze laat het materiaal voor zich spreken door te gieten en te druppelen met verdunde verf. Een beetje zoals we dat ook uit de kunstgeschiedenis kennen van 'the action painting' van Amerikaanse schilders als Jackson Pollock.

Het kunstwerk

In een van haar grote schilderijen met witte lijnen en blauwgroene tinten (zie rechts) speelt zij met details uit het werk van Floris Verster en laat zij dit naadloos samensmelten met haar eigen vormtaal. Zonder te retoucheren of te forceren verschijnt in haar schilderij als bij toeval een waterpartij zoals die ook op het landgoed Groenoord voorkomt. Hetzelfde geldt voor de verbeelding van de vegetatie.

Ik krijg bij het bekijken het gevoel mij in een fantasielandschap te bevinden. Het zicht erop wordt mij bijna ontnomen door die lichtkleurige wirwar van bladeren, takken en struiken op de

voorgond. De donkere gebogen lijnen, als gevolg van de borduurmachine, doen mij denken aan de kale strengen in het rustseizoen van de natuur. Water glinstert her en der. In deze verstilde omgeving word je als kijker volledig meegenomen.

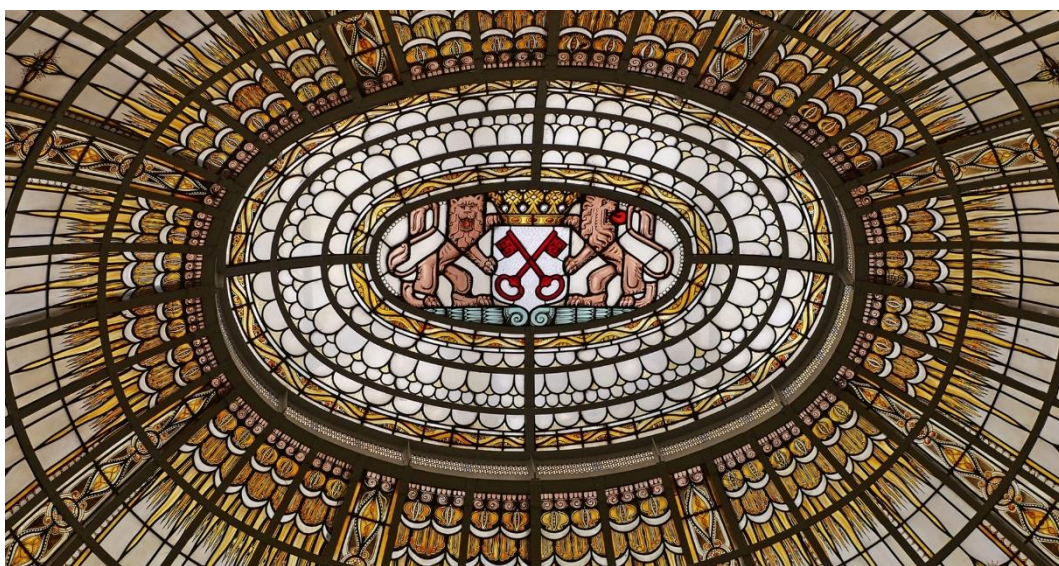
De match

Het expressieve werk van Seet zou je zeker kunnen zien als een reactie op het impressionisme en het naturalisme van de 20ste eeuw. De nadrukkelijke uiting van de gevoels- en ideeënwereld van de kunstenares laat zich duidelijk in haar werk zien. Door het loslaten van de natuurgetrouwe weergave, zoals bij Floris het geval is, vergroot zij de bewerkingen die heel krachtig en beweeglijk zijn.

Het werk levert niet alleen een geheel nieuwe vormtaal op maar vormt ook een hommage aan de Leidse kunstschilder. De suggestie van een waterpartij is m.i. een directe verwijzing naar de vijver op landgoed Groenoord waarin Floris zo tragisch zijn einde vond.

In 1926 overlijdt diens vrouw Jenny. Een jaar later komt de schilder, doordat hij uitglijdt, in het water terecht. Wellicht bevangen door de kou van de wintermaand januari verdrinkt hij zonder dat iemand hem hoort of ziet. Zijn werk daarentegen leeft voort. U kunt het tot op de dag van vandaag bewonderen.

Bronnen: Tentoonstelling: Floris – Thuis in het groen, Museum De Lakenhal, Leiden

Glazen dak boven de trap (foto Koos van Brakel)

De gehele kaart op blad 16 is ook te zien in Museum De Lakenhal

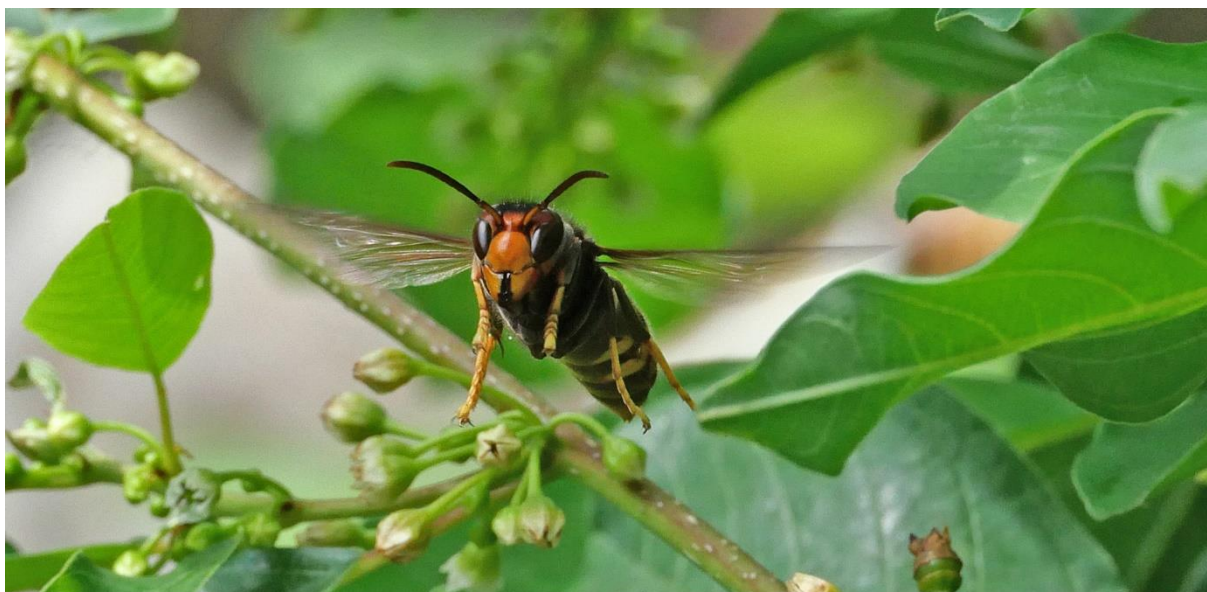
Kaart van het Hoogheemraadschap Rijnland

Zo zag onze omgeving eruit in 1647: Snel en Polanen, Rapijnen, Cattenbroek, Bulwijk, Kromwijk, Gravensloot, Zegveld, Meizijde, Kamerik, Breeveld, Houtdijk, Oudelandt, Rietveld, Middelland, Kockengen, Teckop, Nieuwkoop, Gerverskop, etc. Deel van de gehele kaart (2^e druk 1687 – 1^e druk 1647). Museum Lakenhal Leiden.

Leven in de vuilboom

(Tekst en foto's Koos van Brakel)

Aziatische hoornaar op jacht in de vuilboom

Jaren geleden hebben we bij een tuinder een vuilboom gekocht. Eigenlijk hadden we net zo goed een boompje/struikje uit de natuur kunnen halen, maar vonden slechts wat warrige struikjes. Het driestammige boompje groeide als kool en van elk vroege voorjaar tot en met september gonsde het van de bijen, hommels, wespen en zweefvliegen. Maar het was een beetje te hoog om de bezoekers goed te zien en te fotograferen.

Uiteindelijk werd het toch wel een erg forse boom, te fors voor een vuilboom. Hij groeide zelfs in de appelboom en aan de andere kant in de kweeper. Helaas hebben we hem vorige jaar, toen de tuin wat werd veranderd, gelijk maar af laten zagen tot op ± 1.20 m hoogte. Vanaf dit voorjaar groeide op ± 1.00 m hoogte een flinke spruit. Dus dat 'helaas' veranderde echter al gauw in 'gelukkig', want zittend kon ik nu op mijn gemak van dichtbij alle leven in de vuilboom (ofwel sporkehout) bekijken en dus ook fotograferen.

Dan zie je pas goed hoe die erg kleine bloempjes in trek zijn. Zelfs de **groefbijendoders** hadden geen interesse in de groefbijtjes! Of waren het mannelijke groefbijen, die hoeven immers niet voor hun nakomelingen te zorgen. Tot dusver heb ik ruim 25 regelmatig bezoekende soorten insecten kunnen waarnemen op de vuilboom. Ongetwijfeld zullen het er meer zijn.

Groefbijendoder - *Cerceris rybyensis*

Groefbij spec. - *Lasioglossum spec.*

Boomblauwtje - *Celastrina argiolus*

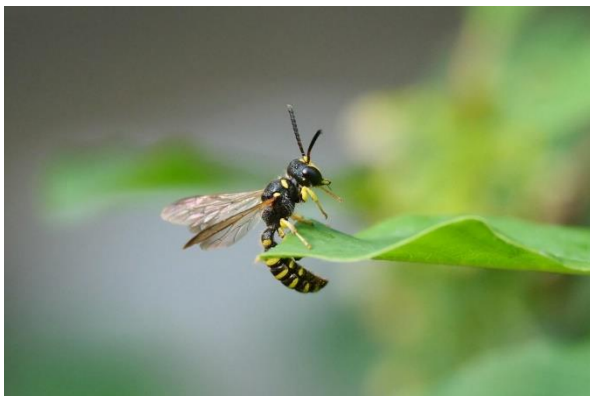
Weidehommel - *Bombus pratorum*

Middelste wesp - *Dolichovespula media*

Urntjeswesp spec. - *Eumenes spec.*

Grote snuittordoder - *Cerceris arenaria*

Maskerbij spec. - *Hylaeus spec.*

Vroeger heette het **boomblauwtje** vuilboomblauwtje en in dit geval was het een heel toepasselijke naam, een trouwe bezoeker van onze tuin en inderdaad

Franse veldwesp - Polistes dominula

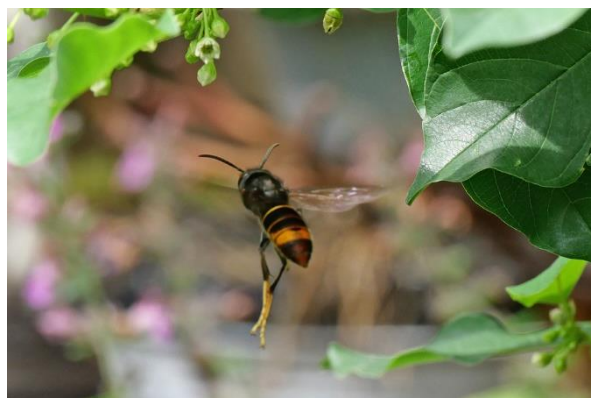
Gewone roodpootspinnendoder - Episyron rufipes

ook vaak op de vuilboom te vinden. En ze kwam niet alleen voor de nectar, maar ook om haar eitjes af te zetten.

Niet alle bezoekers komen alleen op de nectar van de vuilboom/sporkehout af. Vanaf 22 juli zag ik dat er een **Aziatische hoornaar** wekenlang in het struikje op jacht was naar een prooi, ze vloog constant in en rond de begroeiing. Af en toe vloog ze met een noodgang weg, waarschijnlijk met een bij, wesp of vlieg. Dat ging te snel om te zien wat het was en of het wel wat was. Gemiddeld na een kwartier kwam ze weer terug en dan ga ik ervanuit dat het dezelfde hoornaar is. Een enkele keer zag ik dat ze ook even moest bijtanken en dat ze van de nectar snoepte. Natuurlijk is de waarneming op waarneming.nl gezet en na een aantal dagen hadden imkers dat gezien en kwamen bij ons poolshoogte nemen. Ze waren al aan het speuren in Woerden.

Een enkele keer snoept ze van de nectar

Ook wel geelpoothoornaar genoemd

Tijdens een NEV (Nederlandse Entomologische Vereniging) bijeenkomst een paar jaren geleden stelde Kees van Achterberg voor om de Aziatische hoornaar geelpoothoornaar te noemen. Dat is inderdaad hier en daar overgenomen en op de foto is te zien waarom. Er zijn namelijk meer Aziatische hoornaarsoorten.

Soms zat ik op een halve meter afstand, maar ze had voor mij geen enkele interesse, je hoeft er inderdaad niet bang voor te zijn. En ook niet voor

'gewone' wespen, zoals op een gegeven moment een gewone wesp op mijn hand kwam zitten tijdens het fotograferen. Ze was zeker alleen maar nieuwsgierig.

Mijn eerste waarneming van de Aziatische hoornaar in Woerden was ruim een week voor mijn eerste waarneming in onze eigen tuin. Elk jaar wordt namelijk op het Landgoed Bredius de Imkerijdag gehouden. Onze stadsimker Chris van Iersel laat aan belangstellenden zien wat zijn werk is en na zijn demonstratie kunnen kinderen helpen met honing slingeren. Het was tijdens zijn demonstratie dat ik iets in duikvlucht langs de bijenkasten zag vliegen en in de belendende hulst even bleef hangen.

Je moet soms geluk hebben en ook al heb je een camera bij de hand dan nog is het mazzel dat je tussen de hulstbladeren een Aziaat ziet hangen met ongetwijfeld een van de honingbijen van Chris.

Imkerijdag met stadsimker Chris van Iersel (r)

Aziatische hoornaar met honingbij

Intussen stuurde imker Rob Dekker op 29 augustus via WhatsApp de locatie van een nest. Het blijkt dat het hemelsbreed ongeveer 600 meter van ons huis is gelegen. Het zat hoog in een eik en met de telelens was het nog aardig goed te fotograferen (zie blad 21 en 23). Je kon een aantal hoornaars over het nest zien lopen, maar ik kon geen vliegende hoornaars zien. Volgens de imkers zou het nest mogelijk in de week naar de vondst geruimd worden. Ben benieuwd of het 'ons' nest is.

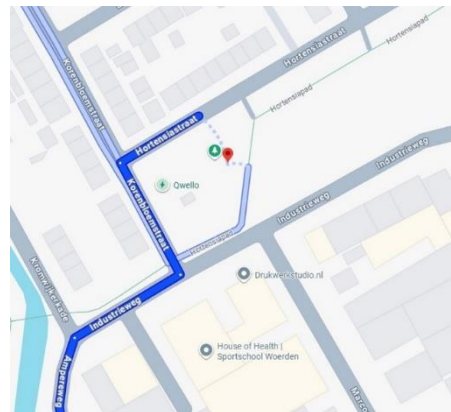
Iedereen is er van op de hoogte dat het aantal soorten bijen aan het afnemen is, dat merk je ook als je geen specialist bent maar jarenlang insecten fotografeert. Maar ook is het me opgevallen dat ik de laatste jaren steeds minder zweefvliegen in de tuin zie. En dat niet alleen, ik zie dat het zeker ook bij kevers het geval is. Wel heb ik, zoals in de vorige Fluitenkruid was te lezen, voldoende wantsen gezien in onze tuin, ook buiten het verhaal van de bosandoorn.

Boscijvlieg - *Eristalis horticola*

Stadsreus - *Volucella zonaria*

Voor zover ik weet hebben alleen boomblauwtjes en urntjeswespen een relatie met de vuilboom. De rupsen van de **boomblauwtjes** leven o.a. van de bloemknoppen en **urntjeswespen** zijn vooral dol op de nectar van de vuilboom.

Aziatische hoornaar
(Afb. Kennis- en Adviescentrum Dierplagen)

Europese hoornaar
(Afb. Kennis- en Adviescentrum Dierplagen)

De regelmatige bezoekers van de vuilboom:

Boomblauwtje	Celastrina argiolus
Groefbij spec.	Lasioglossum spec.
Maskerbij spec.	Hylaeus spec.
Honingbij	Apis mellifera
Aardhommel spec.	Bombus spec.
Weidehommel	Bombus pratorum
Akkerhommel	Bombus pascuorum
Groefbijendoder	Cerceris rybyensis
Grote snuittordoder	Cerceris arenaria
Urntjeswesp spec.	Eumenes spec.
Muurwesp	Ancistrocerus nigricornis
Gewone wesp	Vespula vulgaris
Middelste wesp	Dolichovespula media
Franse veldwesp	Polistes dominula
Gewone roodpootspinnendoder	Episyron rufipes
Koolzwarte metselspinnendoder	<i>Auplopus carbonarius</i>
Stadsreus	Volucella zonaria
Blinde bij	Eristalis tenax
Bosbijvlieg	Eristalis horticola
Doodskopzweefvlieg	Myathropa florea
Puntbijvlieg	Eristalis nemorum
Dambordvlieg spec.	Sarcophaga spec
Groene vleesvlieg spec.	Lucilia spec
Variabel elfje	Meliscaeva auricollis

De regelmatig jagende bezoeker:

Aziatische hoornaar	Vespa velutina
---------------------	----------------

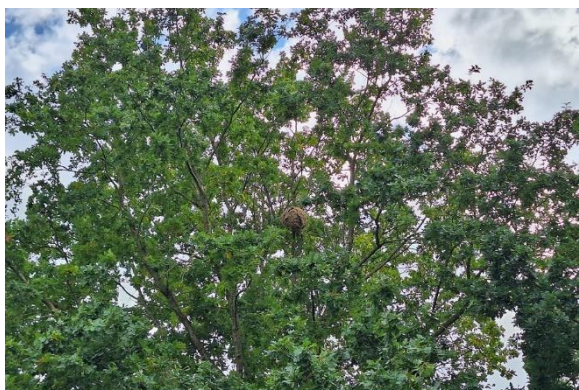

De uitgroei van de vuilboom

Nest Aziatische hoornaar geruimd (8-9-2025)

In deze eik zat het nest van de hoornaar

Het nest

Goed ingepakt met vangbak en 'stofzuiger' omhoog

De eerste hoornaars worden opgezogen

Er wordt af en toe een 'vriesmiddel' geïnjecteerd

Het nest wordt van de tak geslagen en valt in de bak

Er worden nog een paar hoornaars opgezogen

En er wordt nog een potje met lokstof opgehangen

Hortensiapad bij de kruising Hortensiastraat – Korenbloemstraat Woerden.

Natuurverrassingen bij trektocht door Zuid-Europa

(Tekst en foto's Sylvia Klerx)

Het Lechdal in Oostenrijk

Het is druk in Oostenrijk en veel campings zijn vol. Een beetje per ongeluk komen we terecht in het Lechtal. Langs de Lech is een lange fietsroute van 245 km met weinig echt steile stukken. We fietsen er een deel van stroomopwaarts van Weißenbach. De Lech heeft hier zijn natuurlijke verloop en veel grindbanken. Het water glinstert in de zon. We worden met borden gewaarschuwd voor vallende bomen, want er is veel bevervraat in de zijriviertjes en de natuurlijke meertjes. In het natuurgebied bloeien talloze

Parnassia

Beklierde ogentroost

bloemen. Ik herken [Beklierde\(?\) ogentroost](#), *Euphrasia rostkoviana*, en [Knoopkruid](#), *Centaurea jacea*. Er vliegen veel vlinders rond zoals het [Landkaartje](#) (met dichte vleugels) en een [Boserebia](#), *Erebia ligea*. Die erebia's landen op mijn voet en drinken van het zweet. Ik zie duidelijk hun roltong op mijn huid. Het bloemrijkste stuk is het Lechzopf, waar langs het pad een brede ondiepe beek stroomt. Hier staat in het water een iel plantje, [Parnassia](#), *Parnassia palustris*. Die had ik hier niet verwacht, want bij ons groeit hij in duinvennen.

Omgeving Sienna in Italië

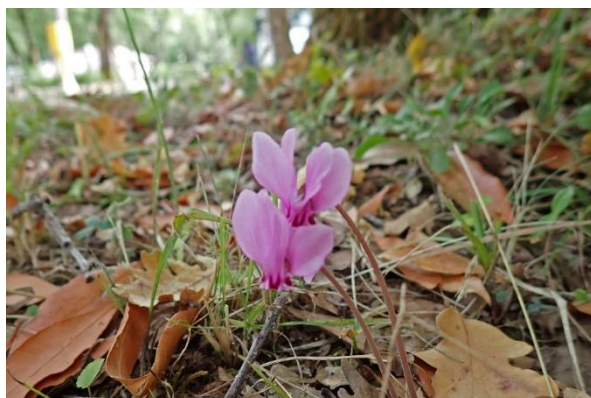
We staan in een bosrijke omgeving in de buurt van Sienna. Hoewel het nazomer is, bloeien op de camping een paar leuk plantjes. De [Herfststerhyacinth](#), *Prospero autumnalis*, valt mij op omdat er een bij heen en weer vliegt van bloemetje

Boserebia

Herfststerhyacint

Napolitaanse cyclaam

naar bloemetje. Het iele plantje heeft een trosje bloemen bovenaan een dun steeltje. De honingbij is groter dan het bloemetje zelf. Ook vind ik een Cyclamensoort, waarschijnlijk *C. hederifolium*, de [Napolitaanse cyclaam](#).

Die bloeit vanaf eind augustus voordat het blad verschijnt. Voorts zie ik de

Witte osyris

[Steeneik](#), *Quercus ilex*, met galletjes op het blad en [Gewone jeneverbes](#), *Juniperus communis* zegt Obsidentify, maar ik twijfel want hij heeft wel erg lange naalden. Ook zie ik een bossige plant met vuurrode bessen, die mij doet denken aan asperge. Maar het is de [Witte osyris](#), *Osyris alba*. Het is een halfparasiet, die voedingsstoffen krijgt uit omringende wortels van andere planten.

's Avonds krijgen we bezoek van een [Europese bidsprinkhaan](#), *Mantis religiosa*. Hij landt op mijn mans schoen. We zien duidelijk de rode uiteinden van de vangpoten en de ogen. De antennes zijn 1/3 deel van het lichaam dus is het een mannetje. Die van de vrouwtjes zijn een stuk korter. Voorts vliegen de vrouwtjes bijna nooit.

Omgeving Lucca en Pisa

We staan op een luxe boerencamping in het bos. Om ons heen lopen [Muurhagedissen](#), *Podarcis muralis nigriventris*. Het zijn slanke hagedissen met een spitse kop en lange staart. De tekening van de hagedissen is erg variabel en ik heb hier mogelijk van doen met een ondersoort die alleen in de buurt van Rome voorkomt. De dieren die ik hier zie

Europese bidsprinkhaan

hebben een duidelijke andere tekening dan die bij ons in Maastricht voorkomen. Ze zijn erg snel, maar het lukt mij om er één goed op de foto te krijgen. De boer vertelt mij dat het de laatste weken (half september) is voor de hagedissen voordat ze verdwijnen. Ook hier gaan ze dus in winterslaap. Het heeft hier twee nachten terug hard geregend en de grond voelt nog nat en er staan nog diepe poelen water.

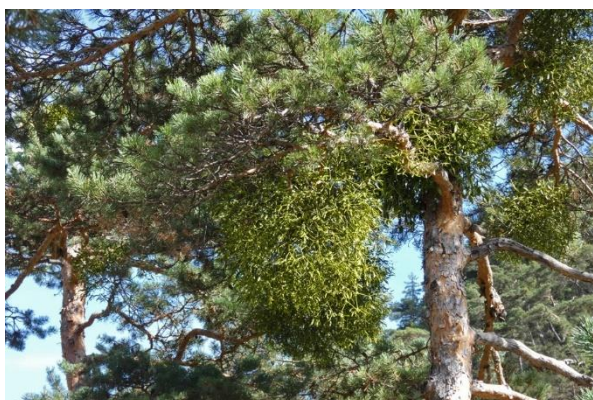
De **Grote segrijnslak**, *Helix aspersa maxima*, bijnaam Kleine wijngaardslak, is er blij mee. Hij doet zich te goed doen aan de planten in ons gazonnetje voor de camper. Deze slak wordt gekweekt en gegeten als escargot. In Nederland komt alleen de Gewone segrijnslak voor, maar die is een formaat kleiner dan deze slak.

Muurhagedis

Col de la Madeleine

Op de camping staan heel veel **Grove dennen** en tot mijn verbazing groeit in de dennen de **Maretak**. Dat had ik nog nooit gezien, want ik dacht dat die halfparasiet alleen voorkomt op loofbomen. Maar er schijnen verschillende ondersoorten te zijn, die specifiek op bepaalde boomsoorten voorkomen. Ik heb nu mogelijk van doen met *Viscum album* ssp. *austrianum*, die op den, spar en lariks parasiteert.

Maretak in den

Aan de Maas in Frankrijk

We zijn op weg naar huis en kamperen langs de Maas. Tijdens het fietsen zien we op het fietspad een mannetje **Grote groene sabelsprinkhaan**, *Tettigonia viridissima*. Hij heeft geen 'sabel', want alleen vrouwtjes hebben die legboor om eitjes te kunnen leggen.

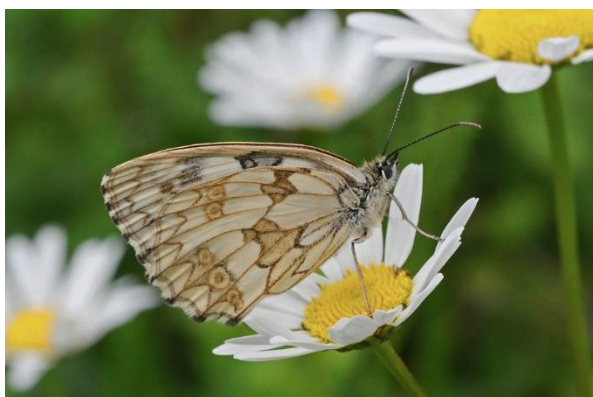

*Grote groene
sabelsprinkhaan*

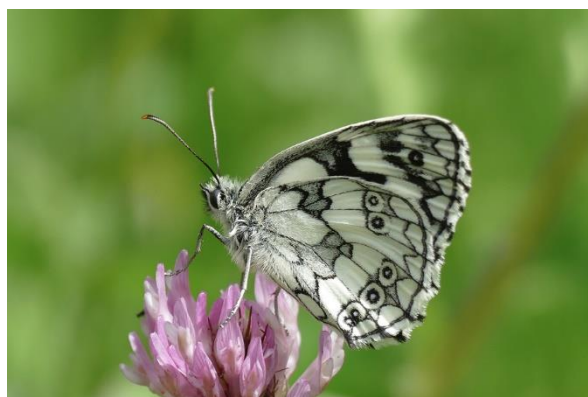
Viroinval in augustus

Tekst en foto's Koos van Brakel

Vanaf 1997 zijn we regelmatige bezoekers van de Viroinvallei (Viroinval) in het zuiden van België. Op een afstand van ± 3 uur en een kwartier rijden vanaf Woerden heb je een totaal andere natuur. De Viroinvallei, gemakshalve zeggen we meestal de Viroin, staat bekend om zijn kalkflora, orchideeën en vlinders. We gingen meestal in juni en het thema was altijd orchideeën. Want juni is niet alleen een goede tijd voor orchideeën maar ook voor zoveel andere planten, planten die we in Nederland niet of weinig tegenkomen. En dan ga je dus ook voor de vlinders en andere insecten.

Dambordje - Melanargia galathea (v)

Dambordje - Melanargia galathea (m)

Groot geaderd witje - Aporia crataegi

Grote parelmoervlinder - Speyeria aglaja

Zo'n kalkrijk landschap heeft ook nadelen, soms waren we er na een langdurige droge periode. Weinig bloei en veel minder insecten, maar gelukkig hadden we ook bloeirijke perioden meegemaakt, dus ook veel insecten. Zoals bijvoorbeeld ook in juni 2019, opvallend veel **dambordjes**. Het dambordje is een bijzonder zeldzame vlinder in Nederland, soms een zwergast in het zuiden van Limburg. Daar maakte je jaren mee dat hij overal en veel te zien was. Ook het **groot geaderd witje** zagen we toen veel en een paar soorten parelmoervlinders zoals de **grote parelmoervlinder**.

Maar eigenlijk wilden we ook wel eens in augustus naar de Viroin; andere bloemen en ook andere insecten. Dus gingen dit jaar we van 17 t/m 24 augustus naar de Viroin, of beter gezegd naar een huisje in Fépin net over de grens in Frankrijk. Fépin ligt aan de Maas en slechts een paar km van de oostkant van de Viroin. Ook dat deel van Frankrijk, dat met de Maas als een punt België in steekt, is de moeite waard, als je tenminste van heuvels en bossen houdt

Le Fondry des Chiens

Ik denk dat elke bezoeker van de Viroinval een bezoek brengt aan Le Fondry des Chiens en ook zoals nu in augustus ben je niet de enige bezoeker. Toch is de Viroin niet echt een toeristische streek.

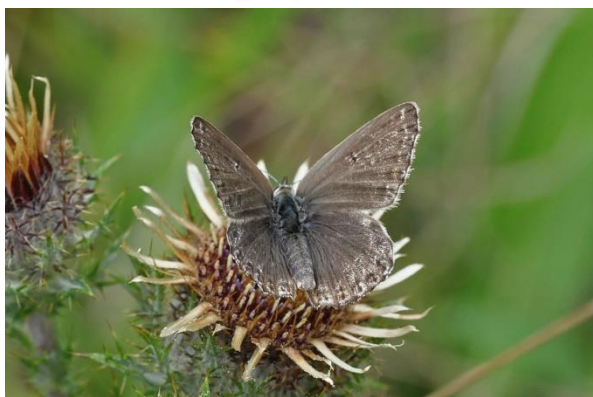
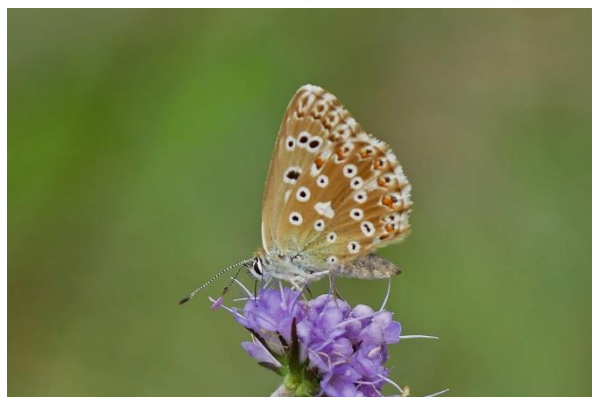
Ben je goed ter been dan kan je vanaf de Fondry prachtige wandelingen maken. In goede tijden hebben we op de kalkhellingen in het voorjaar veel orchideeën gezien en eigenlijk is de gehele Viroin een prachtig wandelgebied met een rijke flora. Maar dan moet er voor je bezoek geen droge periode zijn geweest. En dat was ook nu in augustus het geval, er bloeide niet zoveel en ook vloog er weinig. Maar ondanks dat hadden we toch wat interessants gezien.

We besloten naar een gebiedje boven Dourbes te gaan, een deel van de Réserve Naturelle de Dourbes. Een smal weggetje dat al gauw veranderde in een bijna ontoegankelijk hobbelpad. Maar we waren daar eerder geweest en daar wisten we een plek waar in het voorjaar ondanks de droogte veel orchideeën en andere flora zagen. En dus ook vlinders en insecten. Op een gegeven moment stopt de weg en kan je daar op de vierkante meter lekker struinen.

Réserve Naturelle de Dourbes (ten noorden van Dourbes)

Wat het eerste opviel waren de vele blauwtjes, vooral op **blauwe knoop** en **driedistel**. Uiteraard **icarusblauwtjes**, maar die andere soort was het zeldzame **bleek blauwtje**. Haast nog talrijker dan het icarusblauwtje en dat is bijzonder want ook in Wallonië is hij zeldzaam. Uiteraard op waarneming.be gezet en daar was te zien dat de meeste waarnemingen daar in de Viroin waren. In Nederland is hij al lang niet meer waargenomen (foto hieronder/rechtsboven is van Ank).

Bleek blauwtje - Lysandra coridon (m)

Bleek blauwtje - Lysandra coridon (m)

Bleek blauwtje - Lysandra coridon (v)

Bleek blauwtje - Lysandra coridon (v)

Engbloemridderwants (l) en Rotsridderwants (r)

Engbloemridderwants op engbloem 30/5 2017

Vlakbij zagen we een paar bijzondere wantsen op echte guldenroede(?): **engbloemridderwants** (*Tripidothorax leucopterus*) en **rotsridderwants** (*Spilostethus saxatilis*). De engbloemridderwants werd volgens waarneming.be bijna uitsluitend waargenomen in dit deel van de Viroin. Ook de waarnemingen van de rotsridderwants waren van deze streek en andere delen van de provincie Namen. In mijn fotoarchief vond ik nog een foto (zelfde locatie) van de engbloemridderwants op een **engbloem**, dat was van 30 mei 2017. Ook bijzonder, vlakbij deze wantsen zagen we tientallen **Duitse gentianen**.

Driedistel - *Carlina vulgaris*

Blauwe knoop - *Succisa pratensis*

Duitse gentiaan - *Gentianella germanica*

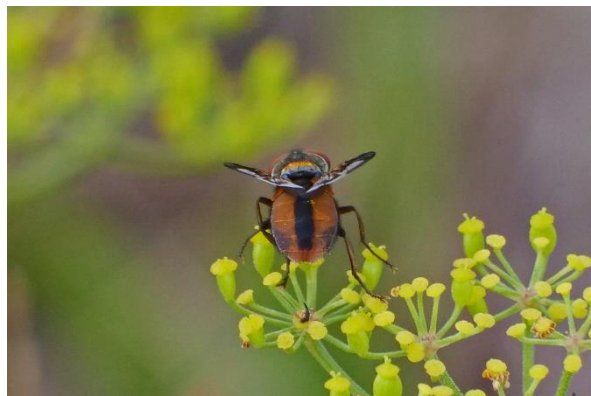
Duitse gentiaan - *Gentianella germanica*

Boven Olloy-sur-Viroin is een steengroeve (*Carrière Prospère*) waar we in het verleden een paar keer de oehoe met jongen hebben gezien. We komen er

vaak terug, ook omdat je iets verder bij de oever van de Viroin kan komen. Langs de oever kon je nogal eens de **bosbeekjuffers** zien vladderen. Bij de groeve zagen we op **peen/wilde peen** en **pastinaak** een bijzondere vlieg, het leek op een sluipvlieg. Dat bleek ook zo, het was zeer waarschijnlijk een **Ectophasia crassipennis**.

Sluipvlieg - Ectophasia crassipennis

Sluipvlieg - Ectophasia crassipennis

Voor zover ik kon nagaan ook een zeldzame waarneming, wat vooral opviel was die brede zwarte streep op het achterlijf. Zij zou vooral parasiteren op bepaalde wantsen. Tegenover de groeve zagen we veel 'kruipende' **bosrank** en ook hier was een jagende **Aziatische hoornaar** te zien. Het ging me een beetje te snel om die te kunnen fotograferen.

De hoeveelheid waarnemingen van planten en insecten in deze week viel deze keer weliswaar tegen, maar toch wel aardig dat we een paar bijzondere en zeldzame insecten hebben kunnen waarnemen. Er zijn in de Viroinval zoveel interessante plekjes voor planten- en insectenliefhebbers en veel goed aangegeven wandelingen, makkelijke en moeilijke wandelingen.

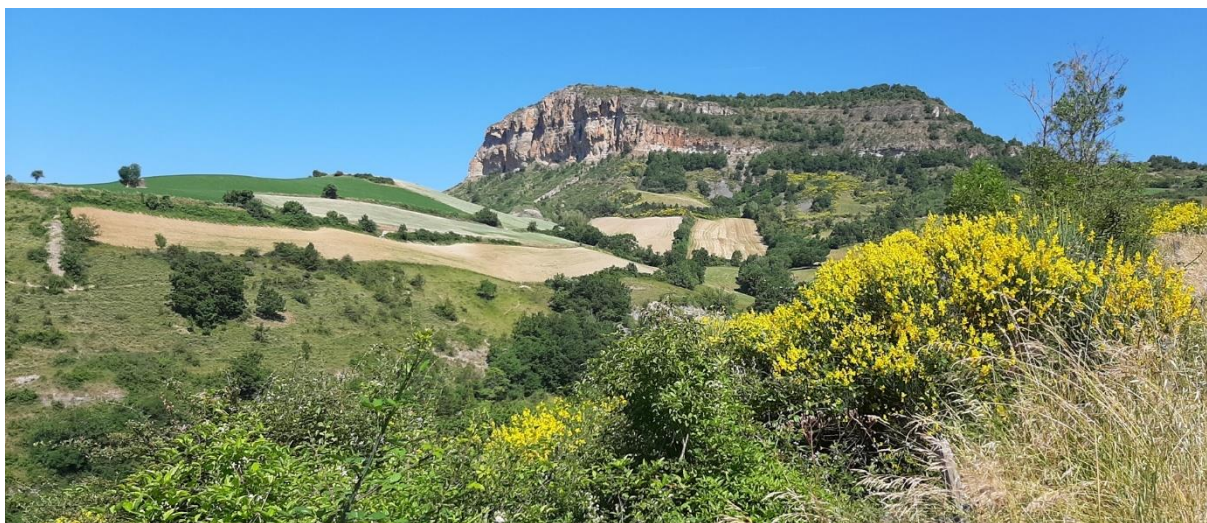

Zicht vanaf de Carrière Prospère

Met dank aan Waarneming.nl

Zomervakantie 2025 in la France.

(Mariëtte van der Zouw)

De eerste 3 weken van juni stonden vrij in de agenda om op vakantie te gaan. Dit jaar naar la France en wel het gebied Cevennen. Niet zomaar, want al jaren hebben Harm & Marianne Alta (oud bosbaas Landgoed Linschoten) daar een huis. We wilden nu toch echt wel met eigen ogen zien waarom ze zo verknocht zijn aan dit stukje Frankrijk. En het gebied was bij ons, na jaren in Frankrijk op vakantie te zijn geweest, nog onbekend.

Dus 1 juni gingen wij op weg naar Saint-Jean du Bruel (departement Aveyron). Wel met een overnachting onderweg, want de route was voor ons net iets te veel om in één keer te rijden. Daar aangekomen werden we warm onthaald door Marianne & Harm. In een prachtige terrassentuin hoorden we de geschiedenis van hun huis. De voormalige burgemeester van Parijs heeft dit huis in de jaren '50 gebouwd zodat hij in zijn vrije tijd kon verblijven in de omgeving waar hij opgegroeid was. Harm & Marianne hebben het ruim 25 jaar geleden gekocht van een Nederlands echtpaar dat 1x per jaar boeken kwam kopen bij de rec-shop waar Marianne werkte. Wat een mooie bijzondere ontmoeting was, mondde uit in de koop van een prachtig huis in een mooi stuk Frankrijk. We sliepen niet bij hen in huis, maar hadden ons eigen

Rechts het 'mazet' en aan het eind van het pad wonen Harm en Marianne

onderkomen: een 'mazet' uit 1600. Geheel door Harm opgeknapt en door Marianne ingericht met spullen vanaf de rommelmarkt en brocante. Schitterend. Achter het huis een prachtige tuin bestaande uit terrassen. Zoals we tijdens onze kampeervakanties, maar ook eigenlijk thuis doen, is zoveel mogelijk buiten leven. Hier kon dit prima bij een aangename warme temperatuur. Het voorjaar was heel nat geweest, dus de natuur was op haar mooist in de periode dat wij er waren.

In de weilanden stonden diverse planten en veel orchideeën, [bokkenorchis](#), [kamille](#), [slanke sleutelbloem](#), [maagdenpalm](#) en [vlier](#). Van het laatste maakt Marianne heerlijke siroop.

Bokkenorchis

Qua vogels ook geen gebrek, waaronder de bijzondere soorten even uitgelicht: [groene spechten](#), [nachttegaal](#), [bosuil](#), [steenuil](#), [Europese kanarie](#), [cirlgors](#), [vale gier](#), [grauwe klauwier](#), [wespendief](#), [raaf](#) en iedere avond de [nachtswaluw](#). We hebben in de buurt rondom ons verblijf diverse wandelingen gemaakt. Met Harm & Marianne zijn we naar Nant en Clemont d'Herault geweest waar we (rommel)markten bezochten. Zelf zijn we ook naar Saint-Jean du Bruel gewandeld. En iedere eind middag even met elkaar borrelen, want Marianne & Harm vonden het

supergezellig dat wij er waren.

Diverse keren met elkaar gegeten. We snappen heel goed waarom ze verknocht zijn aan dit stukje Frankrijk. De natuur is prachtig, veel nog ongerept, kleine oude dorpjes, echt het Franse landleven. Viva la France!!

Na 8 dagen gingen we door naar het plaatsje La Cresse. Daar was onze 2^e plek: camping Le Papillon. We kregen nog een opdracht mee van Marianne. Er wonen in dit plaatsje Franse vrienden, of we een pakketje wilde afleveren. Uiteraard met handen & voeten zouden wij er wel uitkomen om in het Frans de groeten over te brengen. En gelukt!

Hondskruid

Camping Le Papillon wordt gerund door een Nederlands stel, al ruim 17 jaar. Een kleine camping, 41 plekken, op een heuvel met prachtig uitzicht op een dal met het dorp Rivière-sur-Tarn en op de achtergrond diverse hoge bergen. De temperatuur begon op deze dag de tropische waarden aan te tikken, dus laat de tent opgezet.

Bij de camping iedere dag de mogelijkheid om vers Frans brood te bestellen en 3x per week konden we (als we wilden) aanschuiven op het terras voor het diner. En niet zomaar gewoon simpel, maar a la carte. Zij kookte voor maximaal 24 gasten en hij serveerde uit. Een leuk stel dat enorm veel lol heeft in het uitbaten van deze camping. Het straalde er al alle kanten vanaf, zo leuk om te zien!

Vale gier

Brem

was het een druk gekwebbel. Heerlijk geluid!

Omdat de weersvoorspellingen iedere dag een maximaal temperatuur aangeven van 35 graden (in de schaduw gemeten), was het dus zaak om 's ochtends vroeg te gaan wandelen en rond het middag uur weer terug te zijn. 's Middags siësta en bij de rivier de Tarn verkoeling zoeken. In La Cresse zagen we onderaan dakgoten veel huiszwaluwnesten en

We hadden rondom onze camping 3 bergen en alle 3 hebben we ze tijdens ons 10-daags verblijf beklommen. Daarnaast nog een uitdaging gedaan; op eenvoudige vouwfietsjes (dus zonder versnelling en elektrische ondersteuning) naar het plaatsje Peyrelau gefietst. Leuke uitdaging & gelukt!

De natuur werd hier al wat droger, maar er stond heel veel **brem**. Een prachtige gele & heerlijke ruikende struik die herinneringen aan mijn kindertijd ophaalde. Qua vogels hadden we nog een bijzonder moment: op onze 4^e dag zaten wij voor onze tent en ineens

Steenanjers

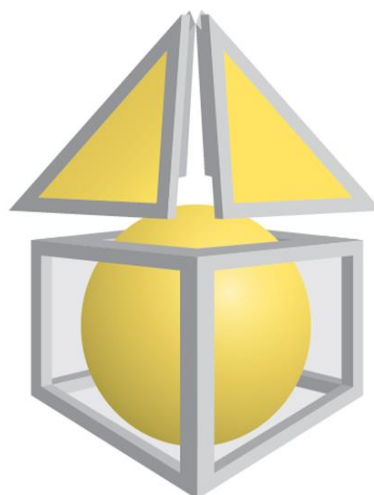
kwamen er voor ons over de bergkam een hele grote groep roofvogels aangevlogen. Onze achterbuurman was ook een fervent vogelaar en samen keken we naar een groep van 80 **vale gieren**. Zo gaaf!

Onze achterbuurman had voordat wij kwamen al een **slangenarend** gespot. Wij hebben deze uiteindelijk ook gezien. We zijn ook naar een plek geweest waar veel van deze grote roofvogels voorkomen; Pont du Sublieme. Op het moment dat wij er waren niet zoveel roofvogels, maar toch een **monniksgier** gespot. Verder werden we iedere morgen vroeg gewekt door **nachtegalen**, **wielewalen** en **zwartkoppen**. De nachtegalen hoorde je trouwens gewoon de hele nacht doorzingen.

Op onze laatste nacht hoorde we nog een **dwergooruil**.

De Cevennen is een prachtig gebied, waarbij wij wel de mazzel hadden dat het voorjaar koud & nat was geweest waardoor we een prachtige natuur om ons heen hadden, dat volop in bloei stond.

Foto vale gier: Elwin van der kolk
Overige foto's: Jan Nap

Stamhuis: Dé Retailbouwer van Nederland

Telefoon 030-241 2880
info@stamhuis.nl

Allerlei

(tekst en foto's Koos van Brakel)

Sleedoorn 1

Tijdens onze vakantie in de Viroin zagen we een paar sleedoornstruiken vol beladen met bessen of beter gezegd minipruimpjes. Misschien wel de oervorm van onze pruimen. Even gauw een tasje uit de auto gehaald en maar plukken. Thuis gekomen eerst in de vriezer, want de vorst moest er overheen en dan een likeurtje of gewoon sap?

Sleedoorn 2

En zo ziet het pruimpje eruit als het nog een bloempje is. Een erg mooi wit bloempje, met heel veel meeldraden. Het is een erg stekelige struik, de wetenschappelijke naam *Prunus spinosa* duidt er al op (spinosa=stekelig). Hij bloeit in maart, april en als je geluk heb kan je er de eitjes van de sleedoornpage op aantreffen.

Nest Aziatische hoornaar

Nesten van de Aziatische hoornaar kunnen een doorsnede bereiken van wel 80 cm met en 1000 hoornaars, maar in het voorjaar worden alleen kleine nesten gebouwd. Vanaf 2e helft oktober verlaten tientallen koninginnen het nest om te gaan overwinteren. En in het voorjaar verschijnen dan weer tientallen hoornaarnesten!

Nest Franse veldwesp

Van een heel ander kaliber is het nest, ± 10 cm, van een Franse veldwesp,. Deze wesp is een nieuwkomer van de laatste 10 à 20 jaren en een wesp waar we geen last van hebben. Ank vond dit nest bij een groeve. Een volk veldwespen bestaat uit ongeveer 10 vrouwtjes, waarvan het meest dominante vrouwtje de koningin is.

Draadwatje?

Ik ben maar matig bekend met paddenstoelen en nog veel minder met sluimzwammen. Eigenlijk ben ik al blij als ik een sluimzwam kan herkennen. Ik dacht dus dat dit een slijmzwam was. En wat zegt waarneming.nl? Inderdaad is het een slijmzwam en wel een draadwatje soort. Voor de juiste soort is echter microscopisch onderzoek nodig en daad gaat me te ver.

Werkgroepen

Vogelwerkgroep (VWG)

De Vogelwerkgroep komt **incidenteel op de 1e maandag van de maand** bijeen in het **NME centrum InBredius van 20.00 uur tot ± 22.00 uur**.

In de loop van het jaar verzorgen leden van de werkgroep excursies naar verschillende vogelgebieden in de buurt en een enkele keer iets verder weg.

Informatie over actuele plannen: vogels@woerden.knnv.nl (Dorothe Oostveen en Annelies Römer)

Planten- en Insectenwerkgroep (PIWG)

Iedere **3e maandag van de maand** komt de Planten- en Insectenwerkgroep (PIWG) bij elkaar op een nader af te spreken locatie van **14.00 uur tot ± 16.00 uur**.

Bij ongunstig weer en in de wintermaanden komen we bijeen in het **NME-Centrum InBredius van 20.00 uur tot ± 22.00 uur**.

Contact: koosvanbrakel@ziggo.nl (Marijke van Damme en Koos van Brakel)

Struïngroep

Een keer per maand wordt er door één van de leden van de struïngroep een excursie georganiseerd.

Contact: struinen@woerden.knnv.nl (John Mooij en Wietje Daams)

Paddenstoelenwerkgroep KNNV/IVN

Iedere **2e zaterdag van de maand** komt de Werkgroep Paddenstoelen bij elkaar in het **NME-centrum InBredius van 9.30 uur tot 11.30 uur**.

We bekijken dan paddenstoelen met behulp van de microscoop of brengen ze op naam met behulp van sleutels. Daarnaast inventariseren we jaarlijks enkele gebieden waaronder Landgoed Bredius en organiseren we onder elkaar paddenstoelen uitstapjes.

Contact: paddenstoelen@woerden.knnv.nl (Anja Knijff)

Werkgroep Landschapsbeheer

Onze werkgroep heeft haar werkterrein voornamelijk op het 550 ha. grote Landgoed Linschoten. Van oktober tot april wordt er op één zaterdagochtend in de maand van 9.00 tot 13.00 uur gewerkt in het parkbos of bij boeren op het landgoed. Wij werken met handzaag en takkenschaar. Vanwege de ARBO mogen alleen gecertificeerde vrijwilligers werken met de motorzaag.

Contact: voorzitter@woerden.knnv.nl (Kees Theunis)

Biodiversiteitsteam Woerden KNNV/IVN

De werkgroep vergadert 1x in de zes weken op dinsdagavond in het **NME-Centrum InBredius**. Wil je meedoen of meedenken? Of heb je een idee of een vraag?

Contact: btwoerden@gmail.com (Astrid Somers)

Adres NME-Centrum InBredius: Kievitsstraat 42, 3443 BG Woerden

Voor nadere informatie over activiteiten en contacten van de werkgroepen en de struïngroep: zie de recente KNNV Nieuwsbrief.

